

GRAS IS OM IN TE LIGGEN, deel 12.

Rumex

John Bruinsma

De oproep om gegevens over 'dubieuze opgaven' aan te leveren (Gras.... deel 10) heeft enige raadsels de wereld uit geholpen, andere worden nog verder nageplozen. Aan alle bijdragers hartelijk dank.

Uw schrijvertje kreeg als kritiek te horen, dat zijn stukjes veel te moeilijk zijn, "omdat ze altijd gaan over planten die ik niet ken". Nu was dat ongeveer de kern van mijn bedoeling: de artikelen gaan vrijwel altijd over tamelijk algemene planten die miskend worden. Een lovende kritiek hoorde ik ook: "Je artikelen nodigen uit tot eigen onderzoek". Het leuke van kennis van hogere planten is volgens mij, dat ook al denk je er heel wat van af te weten, er elke keer weer-aanleiding is je meningen te herzien.

Wat is er nou algemener dan zuring? Om de vorige stelling te illustreren vraag ik je even na te tellen hoeveel zuringsoorten je kent in de regio Eindhoven. Het juiste aantal staat onder dit artikel.

Alle soorten en hun verschillen bespreken is in dit artikel ondoenlijk. Bovendien heeft het geen nut de (Ecologische) Flora over te schrijven. Hier alleen enkele kanttekeningen bij de bijzonderheden in de regio.

~~Geoorde zuring (*Rumex thyrsiflorus*)^{w)}~~ *Rumex scutatus* - Spaanse zuring is een plant van het rivierengebied. Zij (hij?) is hier eenmaal waargenomen: ten zuiden van het Beuven toen dat met lomp geweld werd schoongemaakt. In het herbarium van het Milieu Educatie Centrum prijkt een fotokopie! van deze vondst door Peet van der Beld. Hoe is het nu met deze soort? Ooit bij het Beuven weergevonden?

Langs het Wilhelminakanaal is iets merkwaardigs aan de hand: naast de gewone zuringsoorten worden er drie bijzondere opgegeven: *Rumex sanguineus* (Bloedzuring), *R. palustris* (Moeraszuring) en *R. maritimus* (Zeezuring ofwel met de nieuwe naam: Goudzuring). Het zal wel enig speurwerk vergen om uit te vinden of al deze opgaven correct zijn.

Goudzuring is inmiddels goedgekeurd door het Rijksherbarium. Dat stond echt massaal langs het kanaal toen dat van een nieuwe schoeiing werd voorzien tussen Lieshout en Stad van Gerwen. Dat bewijst dat er echt miljoenen zaden moeten liggen in het Wilhelminakanaal. Na twee jaar was er op de oevers tussen Lieshout en Stad van Gerwen geen spoor meer van *R. maritimus* te bekennen. Wel duikt de soort elders op langs het kanaal op open stukjes, bijvoorbeeld daar waar de reën de grond opentrappen bij de wildtrappen. Dit jaar is het traject bij Son en Breugel aan de noordzijde voorzien van nieuwe beschoeiingen. Mijn voorspelling is dan ook dat het in de nazomer tussen de brug in Son en de brug bij Breugel goudgeel zal zien van de vruchten van de Goudzuring.

Redelijk zeker is ook de vondst van Moeraszuring (*Rumex palustris*) bij de Steenfabriek Terra tussen Son en Best. In elk geval was het Rijksherbarium het met deze determinatie eens.

Het voornaamste verschil tussen Moeras- en Goudzuring zit hem in de lengte van de tanden op de vruchten. (Zie tekening).

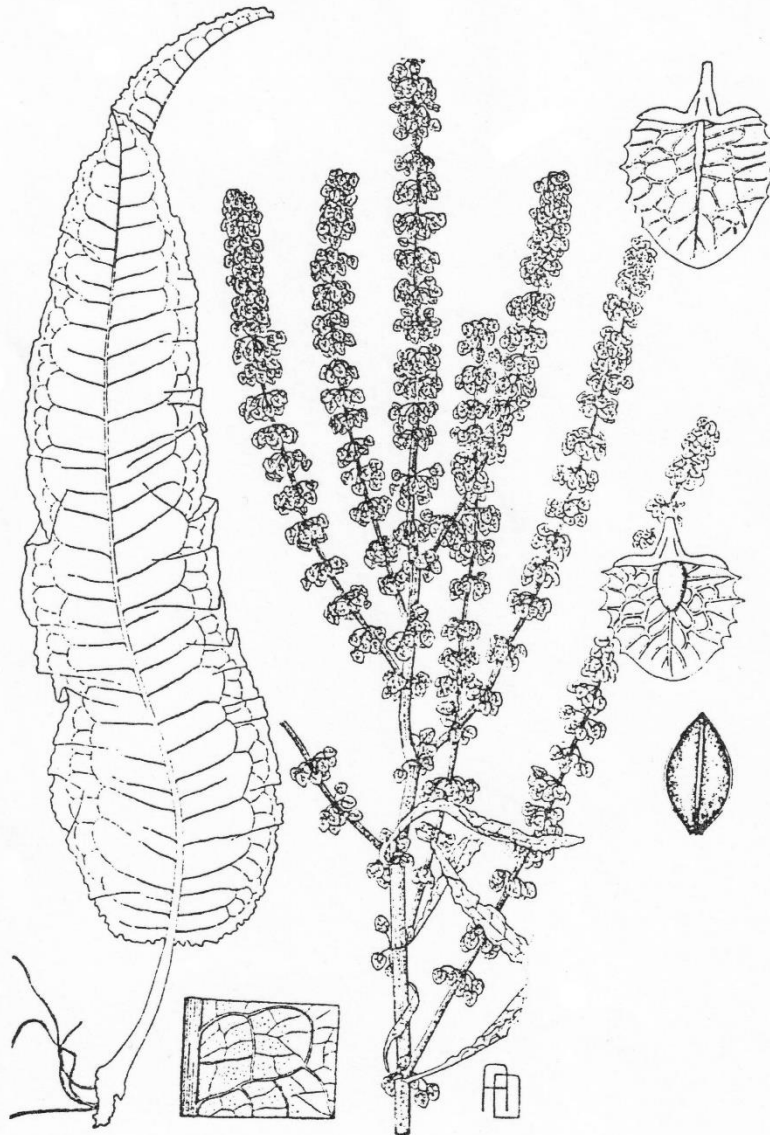

Rumex palustris
moeraszuring

Rumex maritimus
goudzuring (voorheen
zeezuring).

Afgelopen winter kostte het ons geen moeite om op het terrein van de Terra planten te vinden met in dezelfde pluim korte en lange tanden. Van *Rumex palustris* zijn trouwens nog meer vondsten uit de regio bekend: bij de Dommel in Waalre en bij de Eindhovense zeggen en de Kleine Dommel. Van Bloedzuring is nog een -kennelijk adventieve- vindplaats bekend langs de Dommel achter het Augustinianum.

Rumex x pratensis: de kruising tussen krul- en ridderzuring

Pas éénmaal opgemerkt in onze regio is *Rumex x pratensis*. Dat $\times$ in de naam betekent, dat het een kruising is: in dit geval tussen Krul- en Ridderzuring. Over de standplaats doet de Flora niet moeilijk: "Bijna overal tussen de stamouders". Die komen hier algemeen voor. Zouden we de kruising alsmaar over het hoofd gezien hebben? Om het zoeken te vergemakkelijken heb ik de verschillenmerken van de kruising van beide ouders in een tabel gezet.

Om problemen met het onderscheiden van Waterzuring (*Rumex hydrolapatum*) te vermijden zou ik niet aan de waterkant gaan zoeken. Met meldingen van de kruising voorzien van herbariummateriaal: minstens wortelbladen, takken met onderste bladen, takken met (rijpe) vruchten, zijn we natuurlijk blij. Als je vermoed dat je de kruising gezien hebt, springen we gaarne op de fiets.

John Bruinsma

Literatuur:

- De tekening van *Rumex x pratensis* is uit J.E. Lowsley en D.H. Kent: Docks and Knotweeds, Botanical Society of the British Islands, 3, Londen, 1983.
- R. van der Meijden c.s.: Flora van Nederland, 20e druk, 1983. (o.a. de tekening van de vruchten van *R. palustris* en *R. maritimus*).
- Joep Spronk: Flora van Eindhoven 1970 t/m 1988; Eindhoven 1989.
- R. van der Meijden en L. Vanhecke: Naamlijst van de Flora van Nederland en België, Gorteria deel 13, nr. 5/6, dec. 1986.

- E.J. Weeda c.s.: Ecologische Flora deel 1, 1s-Graveland, 1987.

Oplossing

Rond Eindhoven zijn inmiddels 10 soorten zuring en 1 kruising gevonden (1 meer dan in de Flora van Eindhoven, 1988):

		regio		landelijk
		km hokken	zeldzaamheid ¹⁾	zeldzaamheid ¹⁾
Rumex acetosa	Veldzuring	236	9	9
Rumex acetosella	Schapezuring	263	9	9
Rumex conglomeratus	Kluwenzuring	78	7	8
Rumex crispus	Krulzuring	176	8	9
Rumex hydrolapathum	Waterzuring	104	7	8
Rumex maritimus	Goudzuring	12	4	6
Rumex obtusifolius obt	Ridderzuring	251	9	9
Rumex palustris	Moeraszuring	4	12	5
Rumex × pratensis	Bermzuring	1	1	5
Rumex sanguineus	Bloedzuring	4	3	5
Rumex scutatus ^{w)}	Spaanse zuring	1	1	4
~~Rumex thyrsiflorus~~	~~Geoorde zuring~~			

¹⁾ 1= uiterst zeldzaam, 9= uiterst algemeen

Tabel I

Verschillenmerken van Ridderzuring (*Rumex obtusifolius*), Krulzuring (*Rumex crispus*) en de kruising (*Rumex × pratensis*).

	<i>Rumex crispus</i>	<i>Rumex × pratensis</i>	<i>Rumex obtusifolius</i>
wortelbladen	lancetvormig, ²⁾ zelden breder, niet of zwak hartvormig, aan de rand gekroesd.	soms met vrij diep hartvormige voet, ²⁾ meestal langwerpig, meestal gekroesd.	groot breed, eirond, ²⁾ met diep hartvormige voet.
vruchtzetting	goed	matig	goed
vruchtkleppen			
tanden	vrijwel ongetand	van nauwelijks getand tot tanden 2× zo lang als breed	tanden ruim 2× zo lang als breed
vorm	eirond ²⁾ tot rond	m.o.m. driehoekig	m.o.m. driehoekig
grootte	4-5(6) mm	?	minstens 3½ mm

- ²⁾ lancetvormig lengte 3-5 × breedte. Grootste breedte in het midden
 langwerpig lengte 2-3 × breedte. Grootste breedte in het midden.
 eirond lengte 1-2 × breedte. Grootste breedte onder het midden.

^{w)}Noot van W. van der Ven januari 2022.

Oorspronkelijk stond hier ~~Rumex thyrsiflorus~~ - ~~Geoorde zuring~~ Maar dat moet *Rumex scutatus* - Spaanse zuring zijn, zie Gras is om in te liggen deel 21.